

Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band

The Beatles

Innéacs

Cúlra	60
Albaim; Físeanna; Scannáin	63
Ceisteanna Tosaigh	64
Nótaí taifeadta.	66
Liosta na nAmhrán.	67
Nótaí staidéir	68
Pointí Tábhachtacha.	69
Téarmaíocht nua-aimseartha	69
Anailís ar Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band	71
Anailís ar She's Leaving Home	75
Anailís ar When I'm 64	81
Ceisteanna faoi na hAmhráin	83

Cúlra

1956 - 1970

Bhí trialacha ar siúl i Leabharpholl ag John Lennon sa bhliain 1957 le giotaraí a fháil dá ghrúpa Quarrymen, agus nuair a fuair Paul McCartney an áit sa bhanna, cuireadh tús leis an ghrúpa is fearr dá mhair riamh, dar le roinnt daoine. Taobh istigh de bhliain bhí beirt cheoltóirí eile i ndiaidh teacht isteach sa bhanna - George Harrison ar ghiotar, agus Stuart Sutcliffe ar dhordghiotar. D'athraigh siad an t-ainm ar feadh tamaill ghairid go "Johnny And The Moondogs", agus arís go "Silver Beetles". In Aibreán na bliana 1960 chuaigh siad ar thuras thart ar Albain mar ghrúpa tacaíochta do Johnny Gentle, ceoltóir mór le rá ag an am.

Faoi shamhradh na bliana sin (1960) bhí ainm úr orthu: The Beatles, agus fuair siad post leanúnach i gClub in Hamburg na Gearmáine. Thosaigh íomhá an ghrúpa ag athrú, go háirithe an t-athrú go frainse gruaige nó "mop-tops" mar a thugtaí orthu. Cuireadh deireadh leis an chéad turas chun na Gearmáine nuair a cuireadh Harrison as an tír as bheith faoi aois, agus nuair a chaill an chuid eile acu na ceadúnais.

I mí na Samhna 1961 chuir Brian Epstein (bainisteoir siopa ceoil) suim sa ghrúpa i ndiaidh dó iarrataisí a fháil ó dhaoine a bhí ag lorg ceirnín ar a raibh siad ag canadh. Chuaigh sé chun iad a fheiceáil sa Cavern agus go gairid ina dhiaidh sin thosaigh sé ag obair mar bhainisteoir dóibh. Ainneoin na n-iarrachtaí a rinne sé, dhiúltaigh go leor foilsitheoirí ceoil agus comhluchtaí céirnín glacadh leis na Beatles, cé gur éirigh leo airgead a fháil ó Decca le seisiúna taifeadta a dhéanamh. Ar an 10 Aibreán 1962 fuair siad droch-scéala go raibh Stuart Sutcliffe i ndiaidh bás a fháil sa Ghearmáin de bharr rith-foila inchinne. Ar deireadh fuair siad tacaíocht ó George Martin a shínigh an grúpa faoin lipéad Parlophone. I mí Lúnasa tugadh bata agus bóthar do Pete Best an drumadóir agus fuair Ringo Starr (Richard Starkey) a phost.

Ag deireadh na bliana 1962 d'éirigh leis an ghrúpa dul isteach sna cairteacha leis an chéad singil a bhí acu "Love me Do". Ar an 13 Feabhra 1963 bhí an grúpa le feiceáil ar an chláir teilifíse *Thank your Lucky Stars* lena singil úr "Please Please Me" a chur chun cinn. Chonaic sé mhilliún duine iad, agus níor ghlac sé i bhfad ar an singil sin barr na gcairteacha a shroichint. Lean na singil eile é seo, iad uilig go barr na gcairteacha: "From me to you", "She loves you" agus "I wanna Hold your Hand".

Ní minic san am sin a bhí deis ag ceoltóirí ón Bhreatain cáil a bhaint amach i Meiriceá ach is mar seo a tharla do na Beatles. In Aibreán 1964 bhí an chéad chúig áit acu sna cairteacha ansin (Billboard Hot 100) agus i gCeanada bhí naoi gcéirnín acu sa Top Ten. Chum siad a gcuid ceoil féin agus spreag siad grúpaí eile leis an rud céanna a dhéanamh - go háirithe na Rolling Stones.

Ba iad Lennon agus McCartney a chum an chuid is mó den cheol le chéile. Scríobh siad don lucht éisteachta ach bhí an-chuid úire ann fosta. Rinne siad dhá scannán *A Hard Day's Night* agus *Help!* agus d'éirigh go maith leo go poiblí. Sa bhliain 1965 bronnadh MBE orthu de bharr seirbhísí do thionscal na Breataine. Chríochnaigh siad an bhliain le Uimh 1 dúbailte “We can work it out/Day Tripper” Um Nollaig sa bhliain chéanna d'eisigh siad albam *Rubber Soul* nach raibh déanta suas d'amhráin ar éirigh go han-mhaith leo mar ba ghnáthach, ach a bhí déanta suas de bhailiúchán éagsúil ar fad le “Nowhere Man” “In my Life” agus “Norwegian Wood”.

I rith na bliana 1966 lean na Beatles orthu ag seinm beo do lucht éisteachta nach raibh mórán smacht acu orthu féin, agus ba léir go raibh sé seo ag cur isteach ar an bhanna. I Tokyo chuir mic léinn in éadan an tseinm bheo ag Budokan agus bagraíodh bás ar bhaill den ghrúpa. Bhí círéib ann nuair nár fhreastail siad ar chóisir eagraithe ag Uachtarán Ferdinand Marcos i Manila. Chuir sé isteach ar dhaoine i Meiriceá nuair a dúirt John Lennon “We are more popular than Jesus now”, agus thosaigh an Ku Klux Klan feachtas le deireadh a chur leis an “Beatle menace”. Dá bharr seo uilig, sheinn siad sa cheolchoirm oifigiúil dheireanach ar an 29 Lúnasa 1966 i Candlestick Park, San Francisco.

Ina dhiaidh seo bhí deis ag na Beatles díriú isteach ar an chumadóireacht agus ar an taifeadadh. D'athraigh íomhá an ghrúpa arís agus nuair a bhí siad le feiceáil i ngriangraif bhí croiméal orthu uilig. Chaith John Lennon spéaclaí (roimhe sin bhí lionsaí aige). D'eisigh siad “Penny Lane/Strawberry Fields Forever” i ndiaidh sé mhí ach ní dheachaigh sé go huimhir 1 sna cairteacha, cé go raibh sé cóngarach don bharr.

Faoi shamhradh 1967 d'eisigh siad *Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band*, agus san albam seo bhí meascán de chultúr na n-óg sna seascaidí le fáil air: ealaín phop, faisean rí-gheal, drugaí, saoirse ó smacht tuistí agus misteachas láithreach. Bhí baint ag clúdach an albaim leis seo fosta mar go raibh griangraif de dhaoine ar chartchlár (cardboard cut-outs), agus den chéad uair ar chéirnín phop cheoil, focail na n-amhrán clóbhuailte. Bhí úire ag baint leis an cheol fosta, leis na hamhráin uilig ag rith isteach ina chéile in ionad briseadh a bheith eadarthu mar a bhíodh coitianta. Bhí ceangal idir na rianta éagsúla le caint ón stiúideo taifeadtha, gáire, fuaimeanna leictreonacha agus fuaimeanna ainmhithe. Chomh maith leis sin bhí cleasanna éagsúla ann, le hórgáin gail, ceolfhoirní, siotár, ainmhithe feirme, agus cúanna ag tafann ag deireadh “Good Morning, Good Morning”. Mar chleas deireanach, bhí fuaim dheireanach na ceolfhoirne taifeadtha thar minicíocht 20,000 hertz, rud a d'fhág nach raibh sé inchloiste ach ag madraí!

Chuaigh an t-albam seo go huimhir 1 ar fud an domhain, rud a thug cuimhní de na sean-laethanta ar ais. Ach ar an 21 Lúnasa 1967 fuarthas Brian Epstein marbh de bharr anlucht drugaí. Ghlac na Beatles leis an nuacht seo go stuama agus shocraigh siad ar dhul ar aghaidh gan bhainisteoir.

I 1968 bhí siad ag éirí níos gafa le reachtáil a gcomhluchta “Apple Corps”. Ach níor éirigh go ró-mhaith leo san obair seo agus tháinig Allen Klein isteach le cuidiú. Shocraigh siad ar na seascaidí a chríochnú le filleadh ar na foirmeacha níos simplí seachas foirmeacha casta. Bhí an uimhir 1 dheireanach acu i 1969 le “Ballad of John and Yoko” amhrán nach raibh ach McCartney agus Lennon ag canadh/seinm air.

Faoin am seo bhí sé soiléir go raibh deacrachtaí ceoil agus pearsanta ag an bhanna ach bhí siad ag iarraidh na deacrachtaí seo a choinneáil i bhfolach. Tháinig siad le chéile arís leis an albam *Abbey Road* a chur le chéile. Ní dheachaigh an t-albam sin ach go huimhir 4 sna cairteacha, an áit ab ísle a bhain albam dá gcuid amach ó 1962.

Bhí cúrsaí ag éirí níos measa dóibh de réir a chéile, ach bhí neart oibre aonair ag gach duine acu. Rinne siad scánnán *Let it Be* ach níor éirigh go maith leis sin. Agus nuair a chuir siad an t-albam amach bhí sé le fáil i mbosca cartchláir le leabhar costasach, rud a d’ardaigh an praghas chomh hard sin nár ceannaíodh mórán cóipeanna de. Bhí leagan de “Long and Winding Road” le fáil air agus thug sé seo an uimhir 1 dheireanach i Méiriceá dóibh. Ba é “Let it Be” an singil dheireanach a d’eisigh siad agus chuaigh sé fhad le uimhir 2 sna cairteacha sular thit sé.

1970 ar aghaidh

I ndiaidh don ghrúpa briseadh suas eisíodh go leor bailiúcháin dá gcuid ceoil. Tá siad seo tábhachtach don lucht mór leanúna a bhí agus atá go fóill ag na Beatles. Eisíodh *Anthology*, *Anthology 2* agus *Anthology 3* bailiúcháin de fhíosaí éagsúla nach raibh ar fáil roimhe sin, roinnt agallamh agus amhráin nár chum siad féin.

Gan amhras cé go bhfuil grúpaí eile ann a bhí sár-mhaith, ní raibh aon ghrúpa ann a raibh meas ag an oiread sin daoine orthu.

Leagan amach an ghrúpa:

John Lennon (9 Deireadh Fómhair 1940 - 8 Nollaig 1980)

Paul McCartney (18 Meitheamh 1942 -)

George Harrison (25 Feabhra 1943 -)

Ringo Starr (7 Iúil 1940 -)

Ceisteanna

1. Scríobh alt ar chúlra na Beatles.
2. Déan taighde ar na bail den ghrúpa.
3. Déan liosta de na grúpaí popcheoil eile a bhí thart ag an am céanna leis na Beatles.

Albaim; Físeanna; Scannáin

Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band

Cumadóirí: Lennon agus McCartney
(Harrison - rian 8)

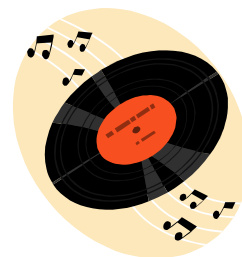
Seinnteoírí: The Beatles
Baill as Ceolfhoireann Fhiolarmónach Londain
Seinnteoírí Indiacha
Sounds Incorporated
George Martin
Mal Evans

Dáta eisithe: 1d Meitheamh 1967

Smaoineamh don chlúdach: Peter Blake

Áit sna cairteacht: Uimh 1 ar feadh 27 seachtaine sa Bhreatain
Uimh 1 ar feadh 19 seachtaine i SAM

Eisithe ar: Ceirnín, téip agus dlúthdhiosca

Albaim

<i>Please Please Me</i>	1963
<i>With the Beatles</i>	1963
<i>A Hard Day's Night</i>	1964
<i>Beatles for Sale</i>	1964
<i>Help!</i>	1965
<i>Rubber Soul</i>	1965
<i>Revolver</i>	1966
<i>Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band</i>	1967
<i>Magical Mystery Tour</i> 1967	1967
<i>The Beatles</i>	1968
<i>Abbey Road</i>	1969
<i>Let it Be</i>	1970
<i>Anthology 1</i>	1995
<i>Anthology 2</i>	1995
<i>Anthology 3</i>	1996

Físeanna

Ready Steady go Special

A Hard Day's Night

1985

Vestron 1986

Complete Beatles

Magical Mystery Tour

MGM 1986

MPI 1989

Help

MPI 1989

On the Road

1990

Alone and Together

1990

The Makings of A Hard Day's Night

VCI 1995

The Beatles Anthology Vols 1 - 8

PMI 1996

Scannáin

A Hard Day's Night

1964

Help!

1965

Yellow Submarine

1968

Magical Mystery Tour

1968

Let it Be

1970

Ceisteanna Tosaigh

Freagair na ceisteanna seo a leanas bunaithe ar an eolas faoi na Beatles sna leathanaigh a chuaigh roimhe seo.

1. Cén bhliain ar bunaíodh na Beatles?
2. Cén chéad ainm a bhí orthu?
3. Tabhair dhá ainm eile a bhí orthu sular shocraigh siad ar na Beatles.
4. Cén ceathrú duine a bhí sa ghrúpa sular tháinig Ringo Starr isteach?
5. Cad a tharla dó?
6. Cén áit a bhfuair siad an chéad phost leanúnach?
7. Cén fáth ar tháinig deireadh leis seo?
8. Cén íomhá is mó a sheas amach faoin ghrúpa?
9. Cén bainisteoir a bhí acu ó 1961?
10. Cén uair a chríochnaigh seisean de bheith ag obair leo?
11. Cén fáth?
12. Cén chéad singil a bhí acu?
13. Cén chéad uimhir 1 a bhí acu?
14. Cén clár teilifíse a chuir tús lena gcáil?
15. Ainmnigh dhá uimhir 1 eile a bhí acu i 1963.
16. Cén seans a bheadh acu i Meiriceá, bunaithe ar stair na gceoltóirí eile?

17. Ar oibrigh sé amach mar sin?
18. Cén t-éacht a bhí déanta acu faoi Aibreán 1964 i Meiriceá?
19. Cén t-éacht a bhain siad amach i gCeanada ag an am céanna?
20. Cén tionchar a bhí ag na Beatles ar na Rolling Stones?
21. Ainmnigh trí scanánn a rinne siad.
22. Cén onóir a bronnadh orthu i 1965?
23. Cén fáth?
24. Cén t-albam a d'eisigh siad ag an Nollaig sa bhliain 1965?
25. Ainmnigh trí dheacracht a bhí acu i 1966.
26. Cén tionchar a bhí ag na deacrachtaí sin ar an bhanna?
27. Cén uair a sheinn siad beo go poiblí den uair dheireanach?
28. Cén dóigh ar athraigh siad an íomhá?
29. Cén t-albam a d'eisigh siad sa bhliain 1967?
30. Cén tionchair a bhí ann?
31. Ainmnigh trí rud a bhí difriúil nó nua faoin albam seo.
32. Cad tá suimiúil faoin nóta deireanach ar an albam?
33. Cad a tharla ar an 21 Lúnasa 1967?
34. Cén bainisteoir nua a fuair an grúpa?
35. Cén gnó a bhí ar siúl acu sa bhliain 1968?
36. Ar éirigh go maith leis?
37. Cé a thug cuidiú dóibh?
38. Cén céirnín deireanach leo a shroich uimhir 1 sa Bhreatain?
39. Cé a bhí le cluinstitín air?
40. Cén t-albam deireanach ar oibrigh siad air?
41. Conas a d'éirigh leis?
42. Cén treoir nua a raibh baill den ghrúpa ag glacadh as seo amach?
43. Cén scannán a d'eisigh siad i 1970?
44. Conas a d'éirigh leis?
45. Cén fáth nar ceannaíodh mórán cóipeanna den albam?
46. Cén singil deireanach a bhí ag na Beatles?
47. Cén uimhir 1 deireanach a bhí acu i Meiriceá?
48. Cén fáth ar mhair a gcáil thar cháil ghrúpaí eile, i do bharúil?
49. Ainmnigh na baill den ghrúpa.
50. Ainmnigh aon amhrán de chuid na Beatles a chuala tú sula ndearna tú staidéar ar chúrsa na hArdteiste.

Nótaí taifeadta

Rinne taifeadadh ar *Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band* taobh istigh de 129 lá idir Nollaig 1966 agus Aibreán 1967, am a bhí an-chruthaitheach i stair an cheoil roc. Tháinig forbairt ar cheol na Beatles le gach albam a d'eisigh siad agus de réir a léiritheoir, George Martin, "[they] developed an eternal curiosity for doing something different".

In éineacht le George Martin agus Geoff Emerick (an t-innealltóir fuaim) chuir siad gach cineál cleasaíocht fuaim isteach sa taifeadadh: "everything was either distorted, limited, heavily compressed or treated with excessive equalisation". Cuireadh miocrafón isteach i gcloig na n-uirlisí práis, agus úsáideadh cluasáin mar mhíocrafóin ceangailte le veidhlíní. Cuireadh macalla láidir ar na guthanna agus ansin cuireadh an fhuaim sin tríd an chollaire rothlánach in orgán Hammond. Baineadh úsáid as ascaltóirí (oscillators) ollmhóra le luas an cheoil a athrú.

Gearradh suas téipeanna (de chomhráití, tiúnadh, dord-veidhilí, orgáin gail 7rl) agus cuireadh ar ais le chéile iad ar bhealach difriúil, bun os cionn nó droim ar ais gan aird (go randamach). Cuireadh isteach fuaim ag deireadh "A Day in the Life" nach bhfuil inchloiste ach ag madraí, mar a d'iarr John Lennon. Ansin ag an deireadh ar fad tá caint na Beatles, gearrtha suas agus curtha le chéile gan ord faoi leith.

Tá cáil ar an albam seo fosta mar gurb é an chéad albam a bhfuil dhá thaobh leanúnach air, gan aon bhriseadh idir na hamhráin (bandáil). Ba é clúdach an albaim an chéad cheann ar a raibh focail na n-amhrán le fáil, agus an chéad cheann le clúdach fillte. Chomh maith leis sin ba é an chéad cheann é nach raibh gnáth-mhála inmheánach bán aige; bhí an mála inmheánach rí-gheal. Ar deireadh ba é *Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band* an chéad albam roc a raibh ceolfhoireann iomlán ag seinm air (Ceolfhoireann Fhiolarmónach Londain).

Bhí an t-albam seo go hiomlán difriúil ó gach rud a chuaigh roimhe agus cé go bhfuil an-chuid aithrise déanta air ó shin, is albam ann féin é go fóill - ceann a bhí réabhlóideach sa tionscal taifeadta.

Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band didn't start out life as a "concept album" but it very soon developed a life of its own! I remember it warmly, as both a tremendous challenge and a highly rewarding experience for me, it was the most innovative, imaginative and trend-setting record of its time.

George Martin, Léiritheoir

In amanta tugtar "An Cúigiú Beatle" ar Sir George Martin mar gheall ar an bhaint lárnach a bhí aige leis an ghrúpa thar na blianta. Seo pictiúr de a tógadh sa bhliain 2000.

Le déanamh:

Déan taighde ar Sir George Martin agus scríobh alt faoi.

Liosta na nAmhrán

Seo liosta de na rianta ar an albam, san ord inar tugadh futhu.

1. When I'm Sixty Four: Tosaíodh ar an taifeadadh i stiúideo 2 ag Abbey Road ar an 6 Nollaig 1966. Tógadh an leagan a roghnaíodh don albam ón mheascán a rinneadh ar an cheathrú iarracht. Cumadóir: Paul McCartney. Príomhchantóir: Paul McCartney. Léiritheoir: George Martin. Innealltóir taifeadtha: Geoff Emerick. Innealltóir fuaimne: Phil McDonald.

2. A Day in the Life: 19 Eanáir 1967

3. Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band: Tosaíodh ar an taifeadadh ar 1 Feabhra 1967. Roghnaíodh an deichiú iarracht don albam. Scríbhneoir agus príomhchantóir: Paul McCartney. Léiritheoir: George Martin. Innealltóir taifeadtha: Geoff Emerick. Dara innealltóir: Richard Lush.

4. Good morning, Good Morning: 8 Feabhra 1967

5. Being for the Benefit of Mr. Kite: 17 Feabhra 1967

6. Fixing a Hole: 21 Feabhra 1967

7. Lovely Rita: 23 Feabhra 1967

8. Lucy in the Sky with Diamonds: 1 Márta 1967

9. Getting Better: 9 Márta 1967

10. She's Leaving Home: Tosaíodh ar an taifeadadh ag Abbey Road ar an 17 Márta 1967. Meascadh an leagan don albam bunaithe ar an naoú iarracht. Scríbhneoir agus príomhchantóir: Paul McCartney. Léiritheoir: George Martin. Scór: Mike Leander. Innealltóir taifeadtha: Geoff Emerick. Innealltóirí fuaimne: Richard Lush, Keith Slaughter.

11. Within You Without You: 22 Márta 1967

12. With a little help from my Friends: 29 Márta 1967

13. Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band (Reprise): Tosaithe i stiúideo 1 ag Abbey Road ar 1 Aibreán 1967. Leagan don albam meascáithe ón naoú iarracht. Cumadóir: Paul McCartney. Príomhchantóirí John Lennon, Paul McCartney agus George Harrison. Léiritheoir: George Martin. Innealltóir taifeadtha: Geoff Emerick. Dara innealltóir: Richard Lush.

Dúirt Paul McCartney:

John and I wrote 'She's Leaving Home' together. It was my inspiration. We'd seen a story in the newspaper about a young girl who'd left home and not been found, there were a lot of those at the time, and that was enough to give us a story line. So I started to get the lyrics: she slips out and leaves a note and then the parents wake up ... It was rather poignant. I like it as a song, and when I showed it to John, he added the long sustained notes, and one of the nice things about the structure of the song is that it stays on those chords endlessly. Before that period in our song-writing we would have changed chords but it stays on the C chord. It really holds you. It's a really nice little trick and I think it worked very well. While I was showing that to John, he was doing the Greek Chorus, the parents' view: 'We gave her most of our lives, we gave her everything money could buy.' I think that may have been in the runaway story, it might have been a quote from the parents. Then there's the famous little line about a man from the motor trade; people have since said that was Terry Doran, who was a friend who worked in a car showroom, but it was just fiction, like the sea captain in "Yellow Submarine", they weren't real people.

Nótaí staidéir

1. Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band

An chéad rian den albam. Cuirtear an coincheap in aithne: na Beatles ag seinm Sgt Pepper's Band. Atmaisféar cosúil le ceolchoirm amuigh faoin aer, b'fhéidir sa pháirc. Tá meascán neamh-ghnáthach ann le banna roc meascaithe le ceithre chorn Francach.

6. She's Leaving Home

Seo an chéad amhrán ar an albam seo nach n-úsáideann drumáí ná giotair. Úsáidtear cruit agus naoiréad (naoi n-uirlis). Ní hé seo an chéad uair a úsáideadh téaduirilísí i gceol an ghrúpa seo - d'úsáid siad ceathairéad téadach san amhrán Yesterday, agus ochtréad in Eleanor Rigby. Ta fuaim chlasaiceach ag baint leis, agus cruthaíonn sé seo codarsnacht ollmhór le láidreacht an cheoil san amhrán "Being for the benefit of Mr. Kite!" Déantar cuntrapointe ar na guthanna sa churfá. Tá mion-athruithe déanta ar chóiriú na dtéaduirilísí ó véarsa go véarsa.

9. When I'm Sixty Four

Scríobhadh é seo in ómós d'athair Paul McCartney – Jim - agus mar sin tá tionchar láidir ag stíl na hallaí ceoil ó na 1920í agus 1930í ar an amhrán seo (à la George Formby). Cuireann na rudaí seo a leanas le blas an snagcheoil ar an amhrán: cóiriú don chláirnéid a rinne George Martin, scuab-dhroma a bheith in úsáid ar na drumáí, agus seicimh armónaic i stíl rag-phiano.

Éist amach do dhíoscán stól an phiano (4'50") díreach sula gcríochnaíonn an fhuaim dheireanach san amhrán deireanach "A Day in the Life".

Pointí Tábhachtacha

Tá an-chuid difríochtaí idir staidéar a dhéanamh ar phíosa pop-cheoil agus staidéar a dhéanamh ar phíosa ceoil chlasaiceach ón scór.

Sa phíosa ceoil seo is é an taifeadadh an rud is tábhachtaí le staidéar a dhéanamh air, ní cosúil leis an choinséartó le Mozart, Symphonie Fantastique le Berlioz, ná fiú Seachanges le Deane. Chum na cumadóirí uilig (McCartney, Lennon agus Harrison) an ceol gan é a scríobh síos. Go minic, bheadh orthu taifeadadh gasta a dhéanamh ar eagla go gcaillfí an inspioráid a tháinig chucu (go háirithe i gcás Paul McCartney). I gcás John Lennon, thosódh sé leis na focail agus le cordaí agus de réir a chéile thiocfadh an cóiriú iomlán le chéile. Ba mhínic George Harrison ag déanamh tobchumadh in éadan rithimí a chairde ón India. Níor scríobhadh an scór síos go dtí i bhfad i ndiaidh don taifeadadh a bheith críochnaithe, agus go minic ní bheadh scór ann ar chor ar bith.

Úsáidtear simpliú ar an cheol sa scór go minic, ag baint úsáide as gléasanna níos simplí: mar shampla i gcás She's Leaving Home, tá sé scríofa i ngléas Eb mór ach tá sé i ngléas E mór sa taifeadadh.

Fághtar sonraí áirithe ar lár: (a) ní scríobhtar na píosa athsheinnte amach i gcónaí agus (b) fághtar amach idircheol uirlise, giotaí casta giotar, mar shampla "A Day in the Life".

Chomh maith leis sin, mar gheall ar na teicníochtaí taifeadta agus teicníochtaí casta eile (iolrianú, athruithe sa luas, tobchumadh, agus sioncóipiú), ní fiú scór clasaiceach a sholáthar. Bíonn ar an chluas le cuidiú ó scór aon-líne, éisteacht agus na poill a líonadh isteach.

Tá sé tábhachtach an t-eolas seo a bheith agat:

1. an t-albam as ar tógadh na rianta.
2. Léiriú agus na rianta ar an albam.
3. Cumadóirí agus seinnteoirí, tréithe a gcuid ceoil agus na tionchair a bhí orthu.
4. Cad a tharla roimh agus i ndiaidh an albaim.

Téarmaíocht nua-aimseartha

Bainisteoir: An duine a shocraíonn ceolchoirmeacha don bhanna agus a shocraíonn cé mhéad airgid a bheas díolta leo. De ghnáth, bíonn aithne mhaith aige ar léar mór daoine i dtionscal an cheoil agus bíonn sé ábalta na ceolchoirmeacha is fearr a aimsiú don bhanna.

Cóiriú: An leagan amach atá ar na páirteanna éagsúla. Is féidir amhrán simplí (Frère Jacques mar shampla) a chóiriú fá choinne ceathiaréad téadach; ciallaíonn sé seo go gcumtar nótaí nó páirteanna faoi leith do na huirlisí seo bunaithe ar chordaí an amhráin.

Cuntrapointe: Dhá pháirt nó níos mó agus iad ar chomh-thabhacht. Is féidir leo aithris a dhéanamh ar a chéile ach ní gá.

Dord-ghiotar: Giotar íseal nach bhfuil ach 4 shreang air. Seinneann sé bun-nótaí na gcordaí sa cheol; nó déanann sé breachnú air seo. Seinneann sé go minic le rithim na ndrúmaí.

Giotar: De ghnáth, seinneann sé cordaí amháin. Go minic, canann an duine a sheinneann an uirlis seo.

Innealltóir fuaim: An duine a bhfuil smacht aige ar an inneallra sa stiúideo taifeadtha. De ghnáth, leanann sé teoracha an bhanna, ach tugann sé comhairle dóibh chomh maith.

Iolrianú: Muna bhfuil ann ach cantóir amháin is féidir a ghuth a thaifeadadh ar rian amháin ar dtús, agus ansin é a thaifeadadh ag canadh páirt difriúil ar rian eile, agus b'fhéidir é a thaifeadadh ag canadh an tríú páirt ar an tríú rian. Is féidir na rianta seo uilig a chur le chéile agus fuaimíonn sé cosúil le cór trí pháirt, cé nach bhfuil ann ach cantóir amháin. Seo iolrianú.

Léiritheoir: An duine atá i gceannas ar an taifeadadh agus ar an chur le chéile sa chéirnín.

Macalla: Seo nuair a chuirtear macalla isteach ar ghuth nó ar fhuaim uirlise tríd an fhuaim a mhoilliú síos. Is féidir é a dhéanamh le troitheán ar giotar nó sa mheascadh sa stiúideo.

Meascadh: Nuair a chuirtear na rianta uilig le chéile agus nuair a shocraítear ar na huirlisí is láidre agus cén áit leis na guthanna a dhéanamh níos láidre. Is féidir na guthanna a thógáil ón dara iarracht a rinne an banna agus na huirlisí ón tríú hiarracht leis an mheascán is fearr a fháil don chéirnín.

Móitíf: Pátrún gairid nótaí a úsáidtear go minic i rith píosa ceoil. Cosúil le téama ach i bhfad níos giorra.

Príomh-ghiotar: Go hiondúil, seinneann an príomh-ghiotar séiseanna, nó móitífeanna níos mó ná cordaí, cé go bhfuil an dá rud i gceist.

Saobhadh (Distortion): Úsáidtear é seo go minic i gceol roc. Cuireann sé barraíocht fuaim isteach sa chhallaire ó na giotair trí throitheán a úsáid. Thig leis an fhuaim a bheith garbh (overdrive) nó mín, nó trom le fuaim fhada, bhuan.

Scór: Na páirteanna iomlána den cheol scríofa amach go díreach mar atá siad seinnte.

Sioncóipiú: Nuair a bhaintear an bhéim de nóta a mbíonn béim air de ghnáth (an chéad bhuille den bharra) agus nuair a chuirtear sos ina áit. Mothaítear buille in easnamh sa cheol, agus tugtar sioncóipiú air seo. Má dhéantar go rialta é tríd an pháosa ar fad, tugann sé rithim an-bhríomhar don cheol. Tá sé seo an-choitianta i gceol nua-aimseartha.

Taifeadadh: Déantar taifeadadh ar gach guth agus ar gach uirlis ar rian éagsúla. Cuireann sé seo ar chumas an innealltóra na guthanna is tábhachtaí a dhéanamh níos láidre ná a chéile. Fiú nuair a dhéantar taifeadadh ar níos mó ná guth/uirlis amháin le chéile, cuirtear ar rianta éagsúla iad. Glacann sé lá nó dhó ar a laghad le hamhrán amháin a thaifeadadh go hard-chaighdeán fá choinne é a bheith eisithe go poiblí.

Tobchumadh: Nuair a sheinneann ceoltóir nótaí a chumann sé de réir mar a théann sé ar aghaidh, ach iad bunaithe ar rithim faoi leith, nó ar chordaí faoi leith. Ní bhíonn sé mar an gcéanna aon dá uair. Seo tréith a bhain le snagcheol; tá sé an-choitianta i gceol traidisiúnta chomh maith.

Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band

Réamhrá

Tháinig smaoineamh chuig Paul McCartney agus é ar thuras eitleán amhrán a chumadh faoi bhanna samhailteach. Bhí an t-ainm “Salt and Pepper” ar an bhanna seo ar dtús. Smoaineamh éagsúil, nua-aimseartha, samhlaíoch a bhí anseo agus bhí na tréithe seo le feiceáil ní hamháin sa cheol, ach sa chlúdach a bhí ar an cheirnín chomh maith. Bhí clúdach nuálaíoch ann leis na liricí clóbhuailte air, agus bhí an-iarracht agus ard-chostas curtha isteach sa phictiúr ar an chlúdach. Chomh maith leis sin bhí sonraí faoi leith nua sa taifeadadh.

You put the record on, and you hear the audience, the band warming up, and the show opens with their theme tune. This illusion is created, Sgt Pepper's band really are up there, blasting away for us!

Anailís

Cumtha ag: Paul McCartney Feabhra 1967

Taifeadta: Feabhra 1 – 3 agus Márta 3 – 6 1967.

Tonúlacht: G (bunaithe ar mód só nó mód micsilidiach atá coitianta sa *rock 'n' roll*)

Méadar: 4 thar 4. Luas an-mheasartha.

Uirlisí: Giotair: 1. Príomhghiotar
2. Giotar rithimeach
3. Dordghiotar

Drumaí

4 Chorn Francacha

Struchtúr: Tá struchtúr siméadrach ag an amhrán seo mar a fheictear sa tríú colún sa tábla seo:

4 bharra Barraí 1 - 4	Intreoir	12 bharra
8 mbarra b.5 – 8 agus b.9 - 12	Véarsa	
5 bharra b.13 – 17	Idircheol práis	5 bharra
12 bharra b.18 – 29	“Lár” (cúrfá)	12 bharra
5 bharra b.30 – 34	Idircheol	5 bharra
8 mbarra b.35 – 42	Véarsa	12 bharra
4 bharra b.43 – 44 agus b.45 - 46	Idircheol - nasc	

Intreoir: Barraí 1 – 4

Tosaíonn an rian seo le taifeadadh 10 soicind de thiúnadh uirlisí agus fuaim ó lucht éisteachta. Cruthaítear sceitimíní ceolchoirme go héifeachtach.

b.1 – 4: Fuaim láidir roc-cheol ó thrí ghiotar agus drumaí. Tá rithim dhá chamán ag na giotair ar bhuillí 1 agus 3, agus tá rithim codarsnach ag an sreangdruma le cúlbuille, ‘sé sin buillí 2 agus 4.

Véarsa 1: barraí 5 – 8

Frása 2-bharra athsheinnte bunaithe ar na cordaí G A7 | C G |. Tá guth láidir Paul McCartney ag canadh i stíl rac ‘n roll. Tá réimse na séise an-chúng agus tá an-chuid nóta athsheinnte ann. Déan comparaid idir séis an amhráin seo agus an tséis san amhrán “Horse with no Name” le Neil Young.

**Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.*

b.9 – 12: Freagra atá sna barraí seo ar na 4 bharra rompu ach go bhfuil an ghluaiseacht chordúil athraithe go A7 | C7 | G C7 | G |.

Idircheol práis: barraí 13 – 17

4 chorn Francach le tionlacan ó dhordghiotar agus drumáí bunaithe ar na cordaí: C7 | F7 | C7 | D7 | D7. Mothaítear go bhfuil an ceol á sheinm taobh amuigh agus tá go leor aisfhuaimnithe san fhuaim.

**Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.*

12-bharra Lárnach: barraí 18 – 29

Giotair tiománaithe le rithim dhá chamán ar bhuillí 1 agus 3, le cúlbuillí láidre ó shreangdruma. Athraíonn an ceol gutha ó leathchamáin go camáin. Gluaiseacht chordúil: G C Bb6 Am7 | C7 G |

**Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.*

Idircheol: barraí 30 – 34

Úsáidtear an comhcheol céanna le barraí 13 – 17 ach an t-am seo tosaíonn na coirn ar nóta níos faide ag athrú go camáin sna barraí D7 deireanacha. I rith an ama canann McCartney.

Véarsa 2: barraí 35 – 42

Cosúil le véarsa 1 le liricí éagsúla. Tabhair faoi deara go bhfuil rím idir an focal “years” i véarsa 1 le “Shears” i véarsa 3.

Idircheol – nasc: barraí 43 – 46

Tosaíonn an ceol ag tabhairt le fios gur idircheol coirn a bheas ann, ach ansin athraíonn an comhcheol le Billy Shears’ a chur i láthair le deontraí C-D-E (*voluntary*).

Críochnaíonn an ceol le screadaíl agus bualadh bos ón lucht éisteachta, rud a chuireann leis an íomhá de cheolchoirm amuigh faoin aer agus sluiate de lucht leanúna ag éisteacht leis an bhanna.

Pointí le smaoinemh futhu

Scéal an amhráin: Fiche bliain ó shin mhúin Sgt Pepper ceol don bhanna. Ní bhíonn siad i bhfaisean i gcónaí ach is féidir leo aoibh a chur ar bhur n-aghaidh. Seo chugaibh an banna Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band.

Is muide Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band, tá súil again go mbainfidh sibh sult as an cheolchoirm. Suígí siar agus bainigí sult as an tráthnóna.

Tá sé go hálainn a bheith anseo, cuireann sé drithlín gliondair orainn. Is lucht éisteachta álainn sibh agus ba bhreá linn sibh a thabhairt abhaile linn.

Níl mé ag iarraidh stop a chur leis an cheolchoirm, ach shíl mé go mbeadh sibh ag iarraidh fáil amach go bhfuil an cantóir réidh le hamhrán a chanadh agus tá sé ag iarraidh go gcanfaidh sibh leis. Mar sin seo chugaibh an fear sainiúil – Billy Shears.

Stíl: Tá stíl roc 'n roll ag baint leis an amhrán seo le rithim láidir ar na drumaí agus fuaim láidir tiománaithe ar na giotair. Chomh maith leis sin meashtar fuaim na mbannaí práis leis nuair a thugtar isteach an t-idircheol ar na coirn fhrancacha. Tá an meascán stíle seo ar cheann de na tréithe a chuireann le cáil agus tallann na Beatles mar ghrúpa agus a dhéanann éagsúil iad leis na grúpaí eile a bhí thart ag an am céanna.

Úsáid na ndrumaí: Cuirtear an-bhéim ar an rithim sa cheol seo le buille láidir ar an dord-druma ar an chéad agus tríú buillí de na barraí, agus le cúlbuille láidir ar an sreangdhroma ar bhuillí 2 agus 4. Ag deireadh frásaí úsáidtear "líonadh" ar na drumaí leis an cheol a bhrú chun tosaigh agus le taispeáint go bhfuil athrú ann. 'Séard atá i gceist le líonadh ná athrú sa phátrún seanma le níos mó nótaí agus go minic sraith nótaí seinnte ar na taim ó ard go híseal.

Codarsnacht: Tá codarsnacht láidir le tabhairt faoi deara idir na véarsaí agus an churfá, taobh istigh den tséis, sa rithim, san fhad agus sna focail.

Séis: Tá réimse cúng ag an tséis sa véarsa, tá sé níos leithne sa churfá. Bíonn an-chuid nótaí athsheinnte/athdhéanta sa véarsa agus sa churfá. Níl aon léimeanna sna véarsaí, tá roinnt sa churfá. Tá léimeanna san idircheol do na coirn fhrancacha. Tá seachtráin le fáil sa tséis leis an tréach maolaithe sa véarsa, agus an seachtach ísliithe sa churfá. Faightear an forthonach (*re*) ardaithe sna cordaí chomh maith. Úsáidtear nótaí ag sleamhnú sa líne ghutha.

Ceisteanna

Éist leis an amhrán "Sgt. Pepper" agus freagair na ceisteanna thíos bunaithe air:

1. Cén t-ainm iomlán atá ar an amhrán seo?
2. Cén t-albam as ar tógadh é?
3. Cén bhliain inar cuireadh an t-albam seo le chéile?
4. Cén dáta ar a ndearnadh taifeadadh ar an amhrán seo?
5. Cé a chum an t-amhrán?
6. Cé hé an príomhchantóir?

7. Cén duine a sheinneann drumáí san amhrán seo?
8. Cén t-innealltóir fuaim a bhí ann?
9. Cén léiritheoir a bhí ar an amhrán seo?
10. Cad é an chéad fhuaim atá le cluinstitín san amhrán?
11. Cén gnáthuirilís atá in úsáid ann?
12. Cén uirlisí neamh-ghnáthacha atá á seinm san amhrán seo?
13. Cén éifeacht atá ag na huirlisí seo (na cinn neamh-ghnáthacha) ar an amhrán?
14. Cén fhuaim eile atá curtha isteach san amhrán seachas canadh agus seinm uirlisí?
15. Cé mhéad guth atá ag canadh sa chéad véarsa?
16. Ag deireadh an véarsa seo, roimh an churfá, san idircheol, luaigh dhá rud éagsúil a thagann isteach.
17. Cé mhéad guth a chanann sa churfá?
18. An gcanann siad i gcomhcheol nó in aoncheol?
19. An bhfuil uigeacht chuntrapointeach nó homafónach sa churfá? Mínigh an focal a roghnaigh tú.
20. Tá trí chineál giotair in úsáid san amhrán seo. Seinneann ceann amháin acu an dord, ceann eile an rithim.
Cad a sheinneann an tríú ceann?
21. Tá an ceol seo bunaithe ar an mód micsilidiach. Mínigh é seo.
22. Luaigh trí thréith a bhaineann le ceol rac 'n roll agus atá le fáil san amhrán seo.
23. Cad a tharlaíonn an deireadh an amhráin seo atá neamhghnáthach?
24. Cén gléas ina bhfuil an t-amhrán seo?
25. Déan cur síos ar an chodarsnacht sa rithim idir na giotair agus na drumáí.

Líon isteach an tábla seo thíos le heolas faoin amhrán faoi na cinnteidil atá tugtha.

Tréith	Véarsa	Curfá	Idircheol uirlise
Focail			
Séis			
Rithim			
Uirlisí			
Stíl/Tionchar			
Tonúlacht			

She's Leaving Home

Réamhrá

Seo an chéad amhrán ar an albam nach n-úsáideann giotair ná drumáí. Cosúil leis na hamhráin “Eleanor Rigby” agus “Yesterday” úsáideann sé téaduirlisí. Ba í an cuitire Sheila Bromberg an chéad bhean a sheinn ar thaifeadadh de chuid na Beatles riamh. Rinneadh taifeadadh beo ar an *ensemble* téaduirlisí uilig le chéile ar an 17 Márta 1967, agus úsáideadh an chéad iarracht don leagan deireanach – rud atá neamhghnáthach go leor!

Is é Paul McCartney an príomhchantóir, agus tagann John Lennon isteach ag canadh leis sa chúrfá. Rinneadh dérianú ar ghuthanna na beirte, rud a chruthaíonn éifeacht chorúil. Canann McCartney an pháirt is airde, agus canann Lennon an pháirt is ísle.

...the counterpointing of the voices is economic, clear, magical – this song is one of Paul's greatest, - pure McCartney.

George Martin

Nóta:

Tabhair faoi deara go bhfuil an ceol sa taifeadadh i ngléas E mór. Faightear scóranna go minic scríofa i ngléas Eb mór. Tá an anailís anseo bunaithe ar an bhunghléas d'E mór.

Anailís

Cumtha ag: Paul McCartney le John Lennon. Márta 1967

Taifeadtha: Márta 17 – 20 1967.

Tonúlacht: E mór

Méadar: 3 thar 4.

Uirlisí: Naoiréad & Cruit: 4 veidhlín
2 viólá
2 dhordveidhil
Olldord
Cruit

Foirm:

Barra	Cuid den amhrán	Foirm an choda sin
Barraí 1 – 4	Intreoir	(Intreoir)
b.5 – 36	Véarsa 1	V1: ABAB
b.37 – 55	Curfá	Curfá: CD
b.56 – 87	Véarsa 2	V2: ABAB
b.88 – 106	Curfá	Curfá: CD
b.107 – 122	Véarsa 3	V3: AB
b.123 – 134	Curfá deireanach	Curfá: CD
b.135 - 149	Coda	Coda: E

Intreoir Cruite: barraí 1 – 4

Dhá bharra, athsheinnte, bunaithe ar chorda I. Uigeacht 2-pháirteach:

1. Corda briste láidir ar an chéad bhuille
2. Líne ard le camáin, corda E mór le 6cha agus 4cha.

Véarsa 1:

Barraí 5 – 12 (A): Frása gutha 5 bharra freagartha ag frása 3 bharra ar an dordveidhil.

Tionlacan cruite cordúil i gcroisíní.

Uigeacht ag an phointe seo:

1. séis ghutha
2. cordaí
3. cuntrashéis sa dord

Tá cosúlachtaí idir an uigeacht seo agus an t-amhrán ealaíne le Schubert *Who is Sylvia?*

***Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.**

Cuntrashéis sa dord:

***Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.**

Barraí 13 – 15: (B)frása 4-bharrathsheinnte le cordaí marthannacha ar na veidhlíní agus vióla.

Barraí 17 – 20: Bristear rithim na gcroisíní sa tionlacan trí shioncóipiú a bheith i mb.16 agus b.20.

Barraí 21 – 28: Athsheinm ar A le huigeacht níos dlúithe i mb.21 le hollord curtha leis. Focaldathú i mb.26-28 le líne síos sna veidhlín le híomhá de dhul síos an staighre a léiriú. Cuntrapointe le líne suas sna doirdveidhil sna 3 bharra chéanna.

***Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.**

Barraí 29 – 36: (B) Dhá fhrása 4-bharrathsheinnte le téaduirisí marthannacha – cordaí cruite croisíní – bunaithe ar an cheannasach B11 B9 B11 B9. (B11 = B le E ann. B9 = B le C# ann.)

Curfá 1:

Barraí 37 – 48: (C)Trí fhrása 4-bharrathsheinnte ag baint úsáide as cuntrapointe gutha dhá pháirt, le McCartney ag canadh an pháirt is airde a bhogann go mall, agus Lennon ag canadh an pháirt is ísle leis na hintriachtaí le fuaim shrónach.

*Is féidir na sleachta as an saothar seo a fheiceáil ar shuíomh an PPMTA. www.ppmta.ie – resouces – Leaving Cert Set B – The Beatles.

Barraí 49 – 55: (D) Frása 7-mbarra. Is fad neamhghnáthach é 7 mbarra, mothaítear go bhfuil sé gearrtha ag an deireadh. Críochnaíonn sé le cordaí géara F-9 (corda F le Gb ann). Tá an ceol go fóill i ngléas E mór.

Véarsa 2:

Barraí 56 – 63: (A) Ó thús an véarsa an t-am seo tá téaduirilís arda ag seinm cordaí marthannacha, agus seinneann an dordveidhil líne i gcroisíní chomh maith.

Barraí 64 – 71: (B) Téaduirilís marthannacha le sioncóipiú ag deireadh na bhfrásaí. Focaldathú le “briseadh” sa cheol roimh “she breaks down”.

Barraí 72 – 79: (A) Focaldathú le veidhlín ag seinm G# athsheinnte ag cur snagaí i láthair.

Barraí 80 – 87: (B) Téaduirilís arda ag seinm go maoithneach le cordaí B11 agus B9 agus ag críochnú le dhá chorda B7 mar fhreagra ar na focail “How could she do this to me?”

Curfá 2:

Cosúil leis an chéad churfá le hathruithe beaga i rithimí an tionlacain sna téaduirilís iad bunaithe go fóill ar chorda an tonaigh i ngléas E mór.

Véarsa 3:

16 bharra níos giorra le foirm AB (i gcomparáid le ABAB sa chéad dá véarsa)

Barraí 107 – 122: Athruithe fíneáilte sa chóiriú téaduirilís:

1. freagra 3-bharra sna téaduirilís ar “she is far away” le cuntrapointe 3-pháirteach anois.
2. tremolo “criteaglach” faoi na focail “waiting to keep the appointment”. Focaldathú.
3. léirítear na hinnill sa “motor trade” le rithim ghiodamach, shioncóipithe.

Curfá deireanach:

Barraí 123 – 134: (CD) Éiríonn an teannas agus an suaitheadh sna téaduirilís (Vln1 níos airde)

Barraí 135 – 149: (E) Coda

Sa coda, cuirtear críoch leis an fhrása deireanach. Go dtí seo mothaíodh go raibh sé gearrtha róluath tar éis 3 bharra ach anseo cuirtear an 4ú barra leis. Tagann na hairpéitsí cruite isteach, mar a bhí ag an tús le *rit* sna trí bharra dheireanacha. Tá dúnadh eaglasta/tánaisteach fada le fáil ag an deireadh – rud a chuireann leis an slán deireanach a chuireann Lennon isteach “bye-bye”.

Pointí le smaoinemh futhu

Scéal an amhráin: Fágann cailín an baile go rúnda ag a cúig an chlog maidin Chéadaoin. Tá brón uirthi, ach ag an am céanna mothaíonn sí saoirse.

Ní thuigeann na tuismitheoirí cén fáth nach bhfuil an cailín buíoch as gach rud a rinne siad di. Ní thuigeann siad gur mhothaigh sise ina haonar ar feadh na mblianta.

Tá an t-athair ag srannadh sa leaba nuair a thagann an mháthair ar an litir agus briseann sí síos ag caoineadh. Síleann sí go bhfuil an cailín neamhthuisceanach. Ceistíonn sí conas ar féidir leis an chailín í a ghortú mar sin. Níor smaoinigh na tuismitheoirí orthu féin, chaith siad blianta ag strachailt leis an saol.

Ar an Aoine tá an cailín i bhfad ar shiúil, ag fanacht ar an choinne atá déanta aici le fear i gceird na ngluaistean.

Cad a rinne na tuismitheoirí a bhí mícheart? Ní raibh fhios acu go raibh sé mícheart, pé rud é. Ní raibh greann aici riamh, agus is rud é sin nach féidir le hairgead a cheannach. Anois tá an greann ag an chailín, i ndiaidh é a bheith diúltaithe di le blianta fada.

Tá sí ag fágáil an bhaile. Slán.

Focaldathú: Tá roinnt mhaith samplaí samhlaíocha den fhocaldathú san amhrán. Cuireann siad seo le héifeacht an amhráin mar go gcruthaíonn siad íomhá in intinn an éisteora. Treisíonn siad na mothúcháin chomh maith. Cuireann siad béim ar íomhánna áirithe san amhrán, mar shampla caoineadh na máthar.

Rithimí na Cruite: Tugann an chruit tionlacan tríd síos. Tugann sé aontacht don amhrán mar go bhfuil na hairpéitsí céanna le fáil ag tús agus ag deireadh an amhráin. Go minic in áiteanna eile tugann sé seasmhacht don cheol sna cordaí seinnte i gcroisíní.

Cuntrashéiseanna: Seinneann an veidhlín agus an dordveidhil cuntrashéiseanna in áiteanna éagsúla tríd an pháosa. Go minic cruthaíonn na cuntrashéiseanna samplaí d'fhocaldathú. Tá cuntrashéis sa líne ghutha le fáil sa churfá. Cuireann an dá pháirt i gcuntrapointe lena chéile an dá thaobh den scéal in iúl – líne an chailín go hard, agus líne na dtuismitheoirí ar bun. Fásann an teannas sa nóta fada atá sa chuntrashéis agus maolaíonn ar an teannas céanna nuair a bhogann an nóta.

Ceisteanna

Éist leis an amhrán “She’s Leaving Home” agus freagair na ceisteanna thíos bunaithe air.

1. Cé a chum an t-amhrán seo?
2. Cén t-innealltóir fuaimne a bhí ann?
3. Cé a rinne an cóiriú ar an scór?
4. Cén uair a rinneadh taifeadadh air?
5. Cén príomhchantóir atá ann?
6. Cé eile a chanann ann?
7. Cén léiritheoir atá ann?

Cén ceann de na huigeachtaí seo a leanas atá le fáil ann? Míneigh d'fhreagra.

Cuntrapointe homafóine monafóine

8. Cén chéad uirlis atá le cluinstitín?
9. Cén fáth a bhfuil sé seo neamhghnáthach?
10. Cén uirlis a sheinneann líne an doird i ndiaidh na chéad líne?
11. Cé mhéad guth a chanann sa véarsa?
12. Cé mhéad guth a chanann sa churfá?
13. Déan cur síos ar pháirt na ndrumaí agus páirt an ghiotair sa phíosa seo.
14. Cén fáth an bhfuil an píosa seo neamhghnáthach i gcomparáid le ceol eile na Beatles?
15. Ainmnigh dhá amhrán eile leo a úsáideann uirlisí cosúil leis na huirlisí san amhrán seo.
16. Cén dá cheann de na teicníochtaí seo a leanas atá ar fáil san amhrán seo?

Glissando ☐	pizz ☐	dordghiotar ☐	
Canón ☐	cuntrashéis ☐	fliúit chlasaiceach ☐	
17. Tabhair trí shampla d'fhocaldathú san amhrán.
18. Luaigh áit amháin a bhfuil sampla d'iolrianú ar fáil.
19. Míneigh an téarma "ilrianú".
20. Cén dá uirlis a sheinneann cuntrapointe i rith an amhráin?
21. Cén uirlis a sheinneann cordaí ar chroisíní i rith an amhráin?
22. Luaigh trí thréith ceoil a chuireann leis an mhothú de bhrón san amhrán.
23. Déan cur síos ar dhá áit a bhfuil sioncóipiú ar fáil san amhrán agus an éifeacht a bhaineann leis.
24. Conas a chruthaítear teannas san amhrán?
25. Conas a chruthaítear aontacht san amhrán?
26. Conas a chruthaítear éagsúlacht san amhrán?
27. Déan cur síos ar thrí thionlacan éagsúla atá in úsáid san amhrán.
28. Luaigh trí theicníocht uirlise atá le fáil san amhrán.
29. Cén éifeacht a bhaineann leis na drumaí a bheith in easnamh san amhrán?
30. Tarraing sraith pictiúr ag léiriú scéal an amhráin. Ní gá go mbeadh caighdeán ard ealaíne agat!
31. Buail amach na rithimí sa tséis ón scór.
32. Cuir banna le chéile sa rang agus seinnigí agus canaigí an t-amhrán seo. Bainigí úsáid as cibé uirlisí atá agaibh.
33. Buail amach na rithimí seo:

Líon isteach an tábla seo a leanas ag léiriú na ndifríochtaí idir na véarsaí éagsúla agus na curfánna éagsúla faoi na cinnteidil atá tugtha.

	Véarsa 1	Véarsa 2	Véarsa 3
Focail			
Tionlacan			
Focaldathú			
Rithimí			
Uirlisí (teicníochtaí/ cuntrashéiseanna srl)			
	Curfá 1	Curfá 2	Curfá 3
Focail			
Focaldathú			
Tionlacan			
Uirlisí			

When I'm 64

Réamhrá

Ba é “When I'm 64” an chéad amhrán a bhí beartaithe le cur ar an albam Sgt Pepper. Chum McCartney é in onóir dá athair dá bhreithlá i mí Iúil 1966. Bhí a athair 64 ar an lá sin. Bhí grúpa snagcheol ag a athair agus bheadh an stíl a bhíodh ag an bhanna sin an-chosúil le ceol George Formby; rinne McCartney gach iarracht stíl an amhráin seo a bheith cosúil le stíl bhanna a athar.

Tá an ghluaiseacht chordúil san amhrán seo comónta go leor in eagcheol (ragtime):

I – V – I – I7 – IV agus tá sé lán le nótaí crómatacha.

Anailís

Cumtha ag: Paul McCartney

Taifeadta: Mí na Nollag 1966

Gléas: Seinneadh i ngléas C mór é, ach cuireadh luas breise leis an téip leis an cheol a ardú go gléas Db mór ionas go bhfuaimneodh guth McCartney níos óige agus é ag canadh..

Méadar: 2 thar 2 – dhá bhuille minim i ngach barra.

Uirlisí: Pianó

2 chláirnéid

Dordchláirnéid amháin

Giotar rithimeach

Dordghiotar

Sreangdhruma (seinnte le scuabanna)

Clingíní (chimes)

Le déanamh:

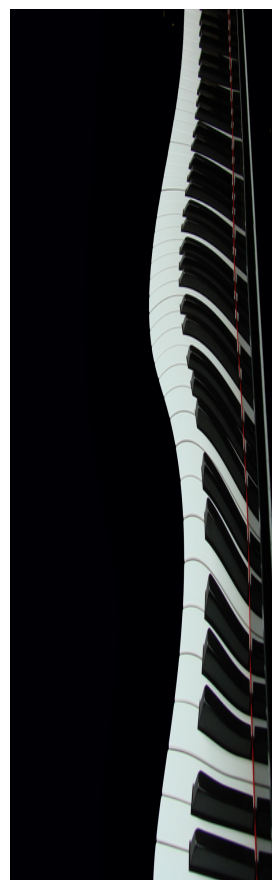
Éist le roinnt snagcheol agus breac síos na tréithe ceoil a bhaineann leis an stíl cheoil seo. Luaigh na huirlisí, an stíl seanma, guthanna, rithim agus séis.

Déan comparáid idir an stíl sin agus stíl an amhráin seo le Paul McCartney.

Éist le roinnt samplaí d'eagcheol (ragtime) agus breac síos na tréithe ceoil a bhaineann leis an stíl.

Déan comparáid idir an stíl sin agus stíl an amhráin seo le Paul McCartney.

Cuir banna snagcheol le chéile sa rang agus seinnigí an t-amhrán seo.

Foirm:

Barraí	Cuid den Amhrán
1 – 4; 5 - 6	Intreoir shéiseach Intreoir – dhá bharra de rithim
A: 7 – 14 B: 15 - 22	Véarsa 1
C: 23 – 30 D: 31 - 39	Droichead 1
A: 40 – 47 B: 48 - 55	Véarsa 2
C: 56 – 63 D: 64 - 72	Droichead 2
A: 73 – 80 B: 81 - 88	Véarsa 3
E: 89 - 92	Coda

Intreoir

- b. 1 – 4 Séis dhá pháirt ar chláirnéid (le hiontrálacha canónacha) le dordchláirnéid ag seinm doird
b. 5- 6 Dhá bharra gan séis.

Véarsa 1:

- b.7 – 14: Dhá fhrása 8-mbarra bunaithe ar thríchordaí agus ar nótaí crómatacha.
b.15 – 22: An dara frása 8-mbarra ag críochnú le gluaiseacht chordúil níos tapúla.

Droichead 1:

- b.23-29: Frása 8-mbarra (Amion) freagartha ag frása 9-mbarra (A mion – C mór)
Tréithe: 1. nótaí marthannacha ar chláirnéid i 3cha. (b.23 -24)
2. sleamhnú i stíl snagcheoil go G ard (b.31)
3. Corda Am7 ar “older” i mb.28
4. cuireann na clíngíní deireadh leis an droichead

Véarsa 2:

- b.40-55: Cosúil le véarsa 1 leis an chóiriú céanna gutha agus tionlacain.

Droichead 2:

- b.56 – 72: Níos mó focal sa droichead seo. Rithim phoncailthe; séis – 3cha athsheinnte. Cuntrapointe gutha i mb.60-63.

Véarsa 3:

- b.73-87: Séis ar chláirnéid b.76-77; tagann an giotar rithimeach chun tosaigh b.84.
Corda VI7 (A7) i mb.85.

Coda:

- b.88-92: Cosúil leis an intreoir le páirt thábhachtach ag na cláirnéidí.

Éist leis an amhrán “When I’m 64” agus freagair na ceisteanna thíos bunaithe air:

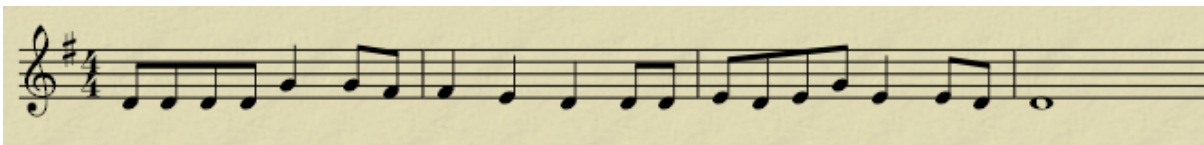
1. Cé a chum an t-amhrán seo?
2. Cén t-amchomhartha atá aige?
3. Cén léiritheoir a bhí ann?
4. Cén tionchar is mó atá le cluinstitín air?
5. Cé a rinne an cóiriú don scór?
6. Cé chéad uirlis shéise atá le cluinstitín?
7. Cén príomhchantóir atá ann?
8. Cén ócáid ar cumadh an t-amhrán dó?
9. Cuir tic leis na huirlisí (5) seo a leanas atá le cluinstitín ann.
Banjo cláirnéid dordghiotar drumáí
Pianó clingíní fliúit veidhlín
Corn francach maindilín xileafón bosca ceoil
10. Cé mhéad guth a chanann sa véarsa?
11. Cé mhéad guth a chanann sa churfá?
12. Cén bealach speisialta ina seinntear na drumáí?
13. Cuir tic leis na rudaí seo a leanas atá le cluinstitín san amhrán:
Glissando guthanna cúlra Sosanna arpéitse canón
14. Déan cur síos ar pháirt an dordghiotar san amhrán seo.
15. Cén difear atá le cluinstitín sa chuid “you’ll be older too....” agus “every summer we can rent a cottage....”?
16. Cén dóigh a n-athraíonn an cóiriú leis na focail: “you can knit a sweater by the fireside”
17. Míniú cad tá i gceist le nótaí crómatacha i gcomhthéacs an amhráin seo.
18. Míniú cad tá i gceist le séis bunaithe ar thríchordaí i gcomhthéacs an amhráin seo.
19. Tabhair trí shampla de stíl an snagcheoil mar atá le fáil san amhrán seo.
20. Ainmnigh trí dhifríocht idir na véarsaí éagsúla san amhrán.
21. Ainmnigh ceithre dhifríocht idir an dá dhroichead san amhrán.
22. Déan cur síos ar úsáid chordaí nach bhfuil sa bhunghléas san amhrán.
23. Conas a chruthaítear éagsúlacht san amhrán?
24. Conas a chruthaítear aontacht san amhrán?
25. Luaigh trí dhifríocht idir na véarsaí agus na droichead san amhrán.
26. Rinneadh an taifeadadh seo a sheinm níos tapúla ionas go bhfuaimneodh guth McCartney níos óige. Cén fáth a ndearnadh é seo, i do bharúil?
27. Cén fáth gur roghnaigh McCartney stíl snagcheoil don amhrán áirithe seo?
28. Cén fáth, an dóigh leat, gur úsáideadh na scuabanna chun an sreangdhruma a sheinm?
29. Cén áit a bhfuil na clingíní le cloisteáil?
30. Déan cur síos ar an uirlis “na clingíní”.

Freagair na ceisteanna seo a leanas bunaithe ar an amhrán “Sgt. Pepper’s Lonely Hearts’ Club Band”

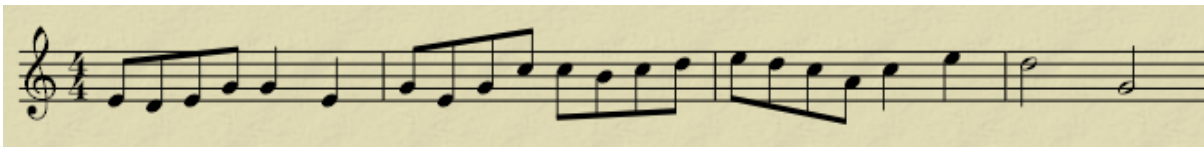
1. Ainmnigh na cordaí san intreoir: Gléas G:
2. Cén fáth a bhfuil an dara corda neamhghnáthach?
3. Ainmnigh na cordaí sa chéad líne den véarsa i ngléas G.
4. Cén fáth a bhfuil an dara corda neamhghnáthach?
5. Cén focail a bhfuil corda V le cloisteáil orthu?
6. Cén fáth go bhfuil sé seo neamhghnáthach?
7. Déan cur síos ar an tséis sa phíosá seo. Déan tagairt sa fhreagra do réimse na séise, athsheimn, cothromaíocht na bhfrásaí, léimeanna/céimeanna.
8. Déan cur síos ar an tséis san amhrán She’s Leaving Home.
9. Déan comparáid idir an tséis sa dá amhrán seo.
10. Déan comparáid idir an rithim sa dá amhrán seo.
11. Cén t-amhrán is fearr leat as an dá cheann seo? Cén fáth?

Ceisteanna Ardleibhéil

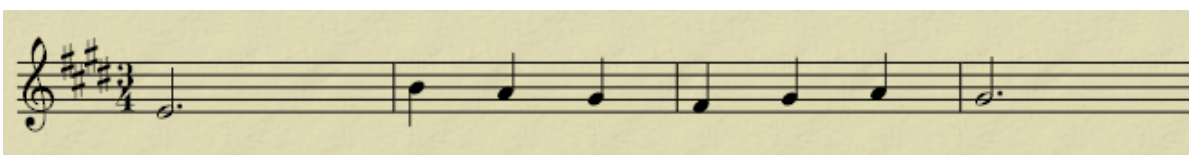
1. Cuir cáil agus cúlra na Beatles i gcomparáid le do rogha banna eile.
2. Luaigh na pointí/imeachtaí ba chúis le rachairt na Beatles.
3. Cad ba chúis le titim i léig na Beatles? Luaigh agus déan plé ar 4 phointe éagsúla.
4. Ainmnigh agus déan cur síos ar cheithre amhrán eile le na Beatles nach bhfuil ar chúrsa na hArdteiste.
5. Déan cur síos ar na tréithe ceoil a rinne ceol na Beatles éagsúil ó cheol bannaí eile.
6. Cum 3 fhrása eile le dul leis an fhrása ceoil seo. Bíodh modhnú go dtí an ceannasach ann.

7. Cum 3 fhrása eile le dul leis an fhrása ceoil seo. Bíodh an ceol i bhfoirm AABB.

8. Cum 3 fhrása eile le dul leis an fhrása ceoil seo. Bíodh an ceol i bhfoirm ABBA le modhnú.

Déan comparáid idir na trí amhrán faoi na cinnteidil seo thíos.

	Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band	She's Leaving Home	When I'm 64
Séis			
Uirlisí			
Rithim			
Uigeacht			
Spionn/mothú/ atmaisféar			
Comhcheol			
Cúlra			
Daoine a chum, chan, léirigh an t-amhrán			
Pointí suimiúla nó neamhghnáthacha faoin amhrán			
Pointí suimiúla faoin taifeadadh			
Tionchar ó stíleanna eile ceoil			